

Orienteringsbesøg på alderdomshjemmet i Nuuk

Utoqqaat Illersuisuat / Ældretalsmanden

Oqarasuaat / Telefon: +299 32 50 00 • Kissarneqqortuunnguaq 16 - 003 • 3900 Nuuk, Grønland

Et planlagt orienteringsbesøg på alderdomshjemmet i Nuuk uden forudgående informationer om forholdene på stedet mandede ud i en underretning om vanrøgt af fire beboere. Så kort kan Ældretalsmandens orienteringsbesøg beskrives, hvis man skal skære ind til benet.

Og det er netop muligheden for at finde sådanne problemer, der ansporede Ældretalsmanden til at besøge alderdomshjemmet. For hvordan trives beboerne ved at på bo alderdomshjemmet, hvordan er de fysiske og psykiske arbejdsforhold for de ansatte, og hvordan oplever beboernes pårørende ved at have deres ældre boende på alderdomshjemmet.

Ældretalsmandens orienteringsbesøg fandt sted i uge tre og fire 2023 og gav anledning til et oplæg om Ældretalsmandens arbejde over for beboere på alderdomshjemmet og deres pårørende samt ansatte på stedet. På det varslede besøg fik lederen på alderdomshjemmet, de ansatte samt beboerne og deres pårørende mulighed for at få en samtale med Ældretalsmanden.

Desværre gik det galt med kommunikationen om det planlagte besøg undervejs, idet en del beboere og pårørende desværre ikke havde hørt om det forestående besøg. Derfor indskrænkedes antallet af interviewede til en beboer, tre ansatte samt fem pårørende til beboere. Trods de få samtaler, er der barske fortællinger imellem.

Blandt andet erfaringsopsamlinger fra Ældretalsmandens orienteringsrejser til Upernavik og Sydgrønland danner baggrund for samtalerne med kvinderne på alderdomshjemmet. Men også Ældretalsmandens journalistiske baggrund var en fordel under interviewene og gav anledning til at stille nysgerrige spørgsmål.

Trods de få interviewede, viser fortællingerne, at det er barske realiteter, som beboerne på alderdomshjemmet må leve under, når der er skåret ind til benet. En datter til en beboer udtrykker det kort således: "Det er hårdt at vide, at far ikke er lykkelig her."

God læsning!

Alderdomshjemmet, Nuuk

Personer, som har videregivet informationer: Kathrine Lerch Amdonsen, konstitueret leder på alderdomshjemmet samt Kristina Ludvigsen, sundhedsarbejder på alderdomshjemmet.

Den konstituerede leder i alderdomshjemmet i Nuuk startede som ufaglært medarbejder i 2012. Senere tog hun sundhedsassistentuddannelsen ved siden af sit arbejde på alderdomshjemmet. Da hun i 2014 blev færdig som sundhedsassistent blev hun koordinator i en af afdelingerne på alderdomshjemmet, og senere den 13. september 2022 blev hun konstitueret leder på alderdomshjemmet. Siden hun startede i 2012, har der været tre ledere på alderdomshjemmet.

Der er tilsammen plads til 46 beboere på alderdomshjemmet i Nuuk, og samtlige værelser er beboede. Der er 14 aflastningsværelser, og fra i morgen vil samtlige værelser være beboede (den 18. januar 2023).

Det tværfaglige kommunale visitationsudvalg afgør, hvem af de personer, der står på ventelisten, kommer til at bo på alderdomshjemmet.

Der er fire afdelinger på alderdomshjemmet:

I demensafdelingen Tungiu bor der 19 demente. I inderste Tungiu bor ni svært demente i en afskærmet enhed, og ti med lettere demenssymptomer bor på yderste Tungiu. For at sikre en tryghed og den bedste form for service bor beboerne i hver sin enhed. Lederen på alderdomshjemmet oplyser, at de demente er blevet yngre i de senere år.

På afdelingen Ippat bor almindeligt aldrende og personer, der har fået blodprop i 13 værelser. Fem af værelserne er beregnet til dem, der står på venteliste, og tre værelser er beregnet til beboere, der kræver særligt pleje.

Ældretalsmand Inga Egede sammen med Kathrine Lerch Amdonsen, leder for alderdomshjemmet i Nuuk.

I afdelingen Pillorissaavik bor der ni, som er på aflastning. Det er personer, som bor udenfor alderdomshjemmet og som er til genoptræning efter at have været behandlet på sygehuset eller det kan være personer, der bor der for at aflaste samlevende. Personerne bor på aflastningsafdelingen i to uger, men aflastningsperioden ønskes evalueret og forlænget til fem uger.

I afdelingen Katak bor almindeligt ældre, som er i stand til at klare sig selv og personer, der har fået blodprop og som er mere selvkørende. Ud af disse fem har en beboer begyndende demens.

Personale

Der er 42 plejepersonale ansat på alderdomshjemmet: En sygeplejerske, seks sundhedsassistenter, hvoraf en er vikar, 12 sundhedsassistenter, 15 sundhedshjælpere, tre social- og sundhedshjælpere, tre, som har taget kompetenceuddannelse samt en, som er under uddannelse som sundhedshjælper.

Udover disse er der tilknyttet 26 vikarer og syv køkkenpersonale, syv rengøringspersonale, en ernæringsarbejder og endelig en, som er ansat i administrationen. I alt er der 88 ansatte. Ud af disse er 27 ufaglærte.

En ansat på alderdomshjemmet i samtale med en beboer.

På alderdomshjemmet bliver demente medicineret forskelligt afhængig af graden af deres demens. Sindslidende og rastløse bliver ligeledes medicineret. I forbindelse med medicineringen bruges lægens medicinordninger.

Udfordringer på alderdomshjemmet

- Der er mangel på værelser på alderdomshjemmet, og enkelte, der er på venteliste, får plads på alderdomshjemmet, når enkelte beboere afgår ved døden; når den afdøde er blevet begravet, skal værelset både rengøres og males, før det tages i brug af en anden beboer
- Beboere med både fysisk og psykisk lidelse og demente bliver flere og flere, hvorimod almindeligt aldrende personer er i mindretal og bliver færre. Almindeligt aldrende bor i eget hjem
- I takt med, at antallet af beboere med fysisk eller psykisk lidelse øges, bliver det udfordrende at lave aktivitetsprogrammer
- Selvom personer med blodprop, sindslidende, demente og almindeligt aldrende bor i hver deres afdelinger, må man nogle gange blande dem sammen på grund af pladmangel
- I takt med digitaliseringen bliver personalet fortsat undervist i brugen af computer – nogle af de ansatte er ikke brugere af computere
- Erfarne brugere af computere er nødsaget til at sidemandsoplære mindre erfarne brugere af computere under rapporteringer - dette betyder øget travlhed og forsinkelser i arbejdet
- På grund af blandt andet manglende computer-egenskaber og manglende arbejdskraft overholdes notatpligten ikke altid
- På baggrund af, at antallet af sengeliggende beboere, demente samt andre plejekrævende bliver flere findes det ønskeligt at have flere medarbejdere
- Ufaglærte medarbejdere og vikarer har brug for vedvarende oplæring
- Der er altid mangel på medarbejdere under sygefravær, og medarbejderne er blevet vant til at arbejde under hårdt pres for at kunne nå det hele
- I tilfælde af manglende personale i en afdeling, må personale fra andre afdelinger træde til, og det betyder, at de kommer bagud med egne opgaver
- En enkelt ansat må holde nattevagt på to afdelinger. I tilfælde af hastesager, eksempelvis hvis der alarmeres med en alarmklokke fra en anden afdeling, bliver nattevagten, der er i færd med at skifte ble på en ældre, nødsaget til at forlade bleskiftningen og komme den alarmerende til undsætning
- Det er trættende, at der ofte er mangel på personale. Ved sygefravær skal vagthavende om dagen eller natten selv finde vikarer, hvilket er tidskrævende. Hvis de ikke lykkes med at finde vikarer, bliver de nødsaget til at tage ekstra vagter, og kan eksempelvis blive nødsaget til at tage en dagvagt oveni en nattevagt. Selvom dette sker sjældent, er det trættende og går ud over familien. Har man eksempelvis små børn i hjemmet, ender det i gråd og savn
- Det er udfordrende at være ene om en nattevagt, hvor man har tendens til at tænke; "Hvad er der mon i vente? Hvad nu hvis alarmklokken ringer og man ikke bare kan forlade arbejdet, man er i gang med."
- I tilfælde af for få medarbejdere bliver alarmerende beboere nødt til at vente længere på hjælp, eksempelvis må en ældre vente med at få skiftet ble med afføring
- Afskaffelsen af tilkaldevagten og indsættelsen af en anden ansvarsfordeling betyder nu, at de ansatte må løbe hurtigere. Det er ønskeligt, at der gives tillæg for den øgede arbejdsbyrde
- Selvom der ikke er mangel på diverse hjælpemidler, kan man i tilfælde af reservationer komme i en situation, hvor man bliver nødsaget til at rette

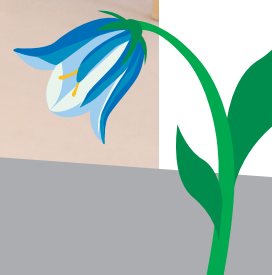

henvendelse til andre afdelinger og låne termometer og lignende

- Reparationer af alarmer med træksnor på enkelte værelser har ladet vente på sig – som midlertidig løsning har man givet enkelte beboere en fløjte til at alarmere med
- Enkelte beboere kan være ensomme grundet følgende omstændigheder: Altid arbejdende familiemedlemmer, ingen eller få familiemedlemmer, familier som er flyttet ud af landet
- Da nogle af beboerne er rygere, er medarbejderne blevet så vant til lugten, at nogle først kan lugte tobaksrøgen, når de er blevet gravide og er holdt op med at ryge
- Loftsliften på et af værelserne har været itu i en længere periode
- Fejlmedicinering kan ske i sjældne tilfælde. Det kan ske i tilfælde af, at beboere har samme navn eller har samme fødselsdag.

Gode sider på alderdomshjemmet:

- Man har moderne hjælpemidler og lignende til rådighed
- Der afholdes månedlige kurser om sygdommen demens for medarbejderne
- Sikkerhedsudvalgene på afdelingerne er startet igen
- Nogle af beboerne får familiebesøg og får dermed god omsorg
- De ældre er taknemmelige over, at deres møder er startet op igen og at sammenholdet kører. De demente deltager også i debatterne. De ældre tager selv noter under møderne
- De ældre er glade for nærværet med medarbejderne
- Man prøver at minimere medicindoseringen for blandt andet at sikre, at beboerne deltager i aktiviteterne
- I tilfælde af mangel på medarbejdere hentes der hjælp fra medarbejdere fra andre afdelinger. Selvom tiltrædende medarbejdere kommer bagud med opgaverne, hænger alting sammen, når der ikke er mangel på medarbejdere.

Datter til en beboer på alderdomshjemmet:

- Hårdt at vide, at far ikke er lykkelig her

I forbindelse med Ældretalsmandens orienteringsbesøg på alderdomshjemmet fik beboerne tilbudt samtale med Ældretalsmanden for at finde ud af, hvordan beboerne oplever det at bo på alderdomshjemmet. Da Niels Lyberth ønskede at benytte muligheden, deltog hans kone samt to af deres børn, som fik mulighed for at fortælle, hvordan de som familiemedlemmer ser familiens overhoved bo på alderdomshjemmet under de givne vilkår.

Deltagerne under samtalen er: Ældretalsmand Inga Egede – UI, Niels Lyberth – NL, hustru Helle Lyberth – HL, datteren Malene Lyberth – MB samt sønnen, som ønsker at være anonym, herunder vil han blive benævnt "sønnen".

For 31 år siden blev Niels Lyberth ramt af en blodprop som 42-årig. Senere fik Niels fortalt, at episoden fandt sted under arbejdstid, og at en medarbejder havde fundet Niels liggende på gulvet. Da medarbejderen fandt ud af, at hans hjerte var stoppet, lykkedes det ham at få det genopstartet.

Den tilkaldte ambulance havde været længe undervejs, og ved ankomsten til Niels' arbejdsplads, Søfartsskolen, på 1. sal, opdagede portørerne, at de havde glemt båren, hvorfor de måtte hente den, før de kunne yde hjælp. Senere fandt man ud af, at hjertestoppet havde varet for længe.

HL: - Dengang tilbage i 1992 fik jeg det først at vide, da de var på vej til Sana med ham. Han blev vurderet som fuld og var anbragt i korridoren i flere timer.

UI: - *Hvad skete der bagefter?*

NL: - Da jeg vågnede i Sana, tænkte jeg, at jeg som sædvanlig skulle på arbejde. Jeg var virkelig tisse-trængende, og da jeg ikke vidste, at jeg havde fået ført et kateter op i urinrøret, belavede jeg mig på at gå på toilet. Mine søskende, som var kommet, kom mig til undsætning og fortalte mig, at jeg havde fået en kateter, og at jeg bare kunne lade vandet. Først der fandt jeg ud af, at jeg havde få-

Niels Lyberth med en fløjte, som han forgæves alarmerede med den skæbnesvangre nat, hvor nattevagten ikke kunne høre ham.

et et kateter. Tre måneder efter, da jeg skulle hjem, fortalte lægen mig, at de havde glemt min arm. Straks efter hjemsendelsen begyndte jeg at arbejde, og under et kursus fik jeg det bedste resultat blandt deltagerne.

UI: - *Hvornår flyttede du ind på alderdomshjemmet?*

NL: - Jeg blev flyttet til alderdoms-

hjemmet i 2021. Min kone og jeg flyttede til vores andelsbolig i 2006, og først i 2013 fik vi tildelt en handicapvenlig bolig.

Efter blodproppen blev Niels lam på den ene side af kroppen, som blandt andet gjorde, at han ikke længere kunne bruge sin ene arm. Konen har altid hjulpet sin mand derhjemme. Dette har været hårdt for hende, og da hun tilmed fik tiltagende rygsmerte, blev det sværere for hende at skulle passe sin mand.

UI: - *Hvornår fik du tildelt en rullestol?*

NL: - Jeg fik tildelt en, da jeg skulle til at flytte her-til. Før det, da jeg skulle til Tyskland i 2010 og skulle være væk i over tre måneder, anmodede min kone om at låne en rullestol fra kommunen. Hun fik afslag. Begrundelsen var, at jeg kunne selv. Mine søskende lavede en indsamling og dermed fik anskaffet mig en rullestol.

UI: - *Hvorfor flyttede du til alderdomshjemmet?*

NL: - Dengang ønskede jeg ellers ikke at flytte til alderdomshjemmet. Jeg har virkelig ikke lyst til at være her, og jeg ønsker på ingen måde at være her. Mit ønske er at have et hjem sammen med min familie. Derfor er mit ønske ellers at vende hjem til familien.

- Der er stor udskiftning blandt personalet, og derfor er det svært at lære dem at kende. Medarbejderne betragter stedet som arbejdsplads, men deres kvalifikationer er mangelfulde på mange områder. Medarbejderne kunne have ydet mere kontinuerlige ydelser.

UI: - *Hvilke konsekvenser har det for beboerne, at der blandt medarbejderne er uuddannede?*

NL: - Træthed og utilfredshed er konsekvensen.

Hertil kommer Niels Lyberth med eksempler på, hvor udmattende det er at bo på alderdomshjemmet:

NL: - Da vandrøret begyndte at dryppe på mit værelse, blev jeg flyttet til naboværelset til aktivitetsrummet. Vandrøret blev repareret, men kom i styk-

ker igen, og jeg blev midlertidig flyttet til værelset, jeg havde boet i tidligere. Det er trættende at være nabo til en livlig aktivitetsrum med vedvarende larm. Derfor klagede jeg med ønsket om ikke at være der. Derefter blev jeg flyttet til Tungiu (afdelingen for demente, red.). Da jeg flyttede hertil i 2021, var jeg først dernede (aflastningsenheden Pil-lorissaavik, red.), og efter at være blevet vurderet, blev jeg flyttet til mit nuværende værelse.

UI: - *Hvilken af de steder, du har været i, er det bedste?*

NL: - Mit nuværende værelse har jeg det følelses-mæssig bedst med, da jeg lærte nogle af mine naboer at kende, før nogen af dem afgik ved døden. Da jeg boede dernede (Tungiu, red.) var der konstant banken inde fra naboen. Det viste sig, at en af beboerne brugte toiletsædet til at slå med.

UI: - *Du lider ikke af demens og har ingen hjerne-skade. Hvordan er det at bo sammen med demente i Tungiu?*

NL: - Med tanke på de demente, der bor længere inde, tænkte jeg: *Er jeg på vej til at blive ligesom dem?* Det vakte bekymring. Jeg vidste godt, at jeg var der, fordi vandrøret gik i stykker, men indtil jeg vendte tilbage til mit værelse, var det de tanker, jeg havde i hovedet.

UI: - *Du har blandt andet haft stærke oplevelser, da du oplevede beboere dø. Alarmen på væggen er gået i stykker flere gange under dit ophold her. Hvor mange gange er det sket?*

NL: - Da jeg flyttede hertil og alarmklokken på væggen gik i stykker, fik jeg tildelt et alarmarm-bånd, som jeg kunne aktivere med et enkelt tryk og som derved fik forbindelse til en mobil. Det gik også i stykker, da en medarbejder tabte det på gul-vet, da vedkommende var i færd med at skifte bat-teri på det.

UI: - *Er alarmarmbåndet bedre? Og da alarmklok-ken på væggen gik i stykker, fik de så installeret en ny?*

NL: - Da alarmen på væggen gik i

Stedet ved elevatoren, hvorfra Niels Lyberth for anden gang forsøgte forgæves at alarmere og råbe om hjælp.

stykker, fik jeg tildelt en fløjte, og nu her godt et år efter, er den ikke repareret endnu. Alarmen på væggen aktiveres ved at trække i en snor. Når den aktiveres, er det meningen, at meldingen når frem til en vagthavendes mobil, hvor den alarmerendes værelsesnummer og selve nummeret på selve alarmen fremgår. Alarmen fungerede fint i starten, da den så gik i stykker, fik jeg tildelt alarmarmbåndet. Da den også gik i stykker, er der nu snart gået et år, siden de begge ikke har fungeret. Jeg har nu gået snart et år med fløjten.

UI: - *Efter at alarmerne gik i stykker, har du i et forsøg på at alarmere været nødsaget til at ligge på det bare gulv - hvad skete der egentlig?*

NL: - Jeg var tissetrængende midt om natten, men der kom ingen, da jeg alarmerede med fløjten. Jeg besluttede for selv at prøve, og gulvet var koldt. Da jeg vidste, at jeg ikke ville blive hørt, hvis jeg

råbte fra toilettet - vagten kunne jo ikke høre min tidligere alarmering - besluttede jeg mig for at gå ud mod elevatoren for at råbe efter hjælp (elevatoren er 6-7 meter væk, red.) Jeg råbte; *Er der nogen vagter? Er der nogen?* Da min råben efter vagten var forgæves, og min krop blev koldere, gik jeg frysende tilbage mod mit værelse. Jeg begyndte at blive svimmel. Da jeg mærkede, at jeg var på vej til at besvime, kom jeg i tanke om, at jeg ikke måtte slå hovedet, så jeg gjorde alt for ikke at falde ind mod betonvæggen – for vi har jo været nødsaget til at flytte fra vores andelsboligforening, da jeg kunne risikere at slå hovedet ved trappen. Jeg husker, at jeg var ved at besvime ved det store vindue. Jeg kom til mig selv igen, da en tilkaldt portør var i færd med at få kontakt til mig; *Niels kan du genkende os?* Forskrækket fandt jeg ud af, at jeg lå på gulvet.

UI: - *Da du trængte til hjælp og fandt ud af, at du ikke kunne få hjælp, hvad følte du?*

NL: - Hjælpeløshed, magtesløshed, og jeg havde kæmpe hjemve. Da hjælpen ikke kom, følte jeg vrede; *"Hvor er vores vagter, for de er jo til for os."* Portørerne kørte mig til Sana.

Datteren gav sin berørte far et papirlommetørklæde.

Datteren MB: - Da vores mor ikke kunne hjælpe ham derhjemme, havde vi regnet med, at han kunne få hjælp på alderdomshjemmet.

NL: - Hvis den ansatte fra Sana ikke var kommet, var jeg mon vågnet op igen? Vi betaler jo ellers for den hjælp, vi har brug for.

Under irritationen kom Niels i tanker om et brev, han havde modtaget:

NL: - Jeg modtog et brev i forbindelse med min alderspension, hvor der stod: *"Efter fradrag af børnehaver, daginstitution og skat vil du i fremtiden modtage 1.400 kroner i pension."* Det er jo latterligt, at de havde inkluderet daginstitution. Siden dengang fandt jeg det ikke nødvendigt at rabe op.

UI: - *Var der nogen ændringer i opsynet af dig efter denne episode?*

NL: - En medarbejder, som bærer høreapparat på det ene øre - en døv, som skal høre efter alarmen - det er ikke overraskende, at pågældende ikke kunne høre - men jeg er ikke glad ved, at pågældende har nattevagt. Det er ikke betryggende at have vedkommende som nattevagt. En nattevagt er alene om os og dem ovenpå. Det blev ændret, efter at jeg gjorde krav på det.

Datteren MB: - Det er ikke betryggende, at han er forsynet med en fløjte.

UI: - *Vi sætter fokus på familien - hvad har I at berette om denne hændelse?*

HL: - Jeg sov jo, så jeg vidste ikke, hvad der skete. Jeg blev jo ikke kontaktet herfra. Da jeg vågnede, så jeg, at Sana havde ringet til min mobil flere gange. Jeg havde gennem alle årene, hvor jeg stod

for plejen af ham, været igennem så mange forskrækkelser, at jeg tænkte; *"han skal nok komme over det som sædvanlig"*. Jeg har oplevet ham være i koma og andre ting. Han kom hertil med tillid. Derfor er det ikke rart, at sådan noget kan ske.

Datteren MB: - Selvfølgelig er det ikke rart, at sådan noget kan ske. Hans ophold her burde være det bedste for os alle. Det er hårdt at vide, at far ikke er lykkelig her. Hvis forholdene havde været bedre her, ville han have det bedre. De har gentagne gange fortalt, at alarmen lige er ved at være i orden. Nu er vi ved at vænne os til sådanne forhold. Jeg ved ikke, hvor mange gange vi har ringet og fortalt, at det og det er sket. Det er sørgeligt, at han har ligget på det bare gulv midt om natten uden at kunne gøre noget, og det er til trods for, at han skulle have hjælp her - man føler, at han er blevet omsorgssvigtet. Man laver en aftale med lederen på alderdomshjemmet, forbereder sig, så dukker hun ikke op.

Sønnen: - Jeg har erfaret, at han efter fløjten kom i brug, ikke bliver hørt, når han alarmerer med fløjten fra toilettet.

Sønnen peger ud mod stien udenfor vinduet.

Sønnen: - Jeg har gået derude mange gange, og flere gange har jeg set ind gennem vinduet, at han sidder ved toilettet ventende på hjælp - fordi han ikke bliver hørt. Så går jeg ind og fortæller de ansatte: *"Min far har brug for hjælp."* Jeg kommer her for at bede personalet om at hjælpe min far. Det er ønskeligt, at der bliver rettet op på det. Det er ikke alle ansatte, der er dårlige. Der er nogle, der er hjælpsomme og dygtige iblandt.

UI: - *Hvordan har I det med, at han har ligget på gulvet midt om natten?*

Datteren MB: - Det er forskrækkeligt for os alle og dybt beklageligt, for vi har ellers tiltro til personalet. Der er stor udskiftning blandt personalet, og der er konstant nogen af de ansatte, som ikke møder på arbejdet om lørdagen. Jeg er endda nået dertil, hvor jeg tænker, at hvis ingen vil arbejde der, så vil det måske være bedre med thailandsk perso-

nale, men jeg ser helst, at grønlandsk talende medarbejdere arbejder her.

Ul: - *Hvordan forestiller I jer, at problemet med alarmen for jeres far bliver løst?*

Datteren MB: - Vi har rettet utallige henvendelser. En gang imellem kan det være et dilemma, om det er kommunen eller lederen på alderdomshjemmet, vi skal rette henvendelse til.

Sønneren: - Det vil være allerbedst for far, hvis hans afdeling var bemandet døgnet rundt. At en person skal holde vagt på to afdelinger, er for dårligt.

NL: - Jeg bliver vred, når kun en person skal holde vagt i to afdelinger. Da jeg er buttet og har dårligt hjerte, bliver jeg hurtigt træt, hvis jeg skal bruge fløjten liggende.

Datteren MB: - Da ansvaret ligger hos ledelsen, kunne de hurtigt ordne det. De fleste af dem, der flytter her, bliver ked af det, når de ved indflytning finder ud af, at der ikke er internetforbindelse. Da far havde internetforbindelse derhjemme, bliver han som de andre ked af, at der ikke er forbindelse. Der er wi-fi her. Da far er mere sengeliggende, har vi selv anskaffet ham forbindelse, efter at have informeret personalet. Der skal så lidt til, for at gøre noget ved det. Det er jo også blevet så billigt. Hvis man øger antallet af routerforbindelser, får du forbindelse. De voksne nutildags er opdateret i forskellige henseender. Min far holder forbindelsen med familien. Det gør han ikke mere. Han kan kun se DR1.

Ul: - *Har man snakket om dit forgæves forsøg på at få kontakt gennem alarmen?*

NL: - Ledelsen og personalet holdt møde om det. Medarbejderen, som jeg klagede over og som var årsag til den dårlige oplevelse, som jeg ikke ønsker gentaget, har stadig nattevagter. Hvis man gav de ansatte bedre arbejdsvilkår og bedre løn, vil de, der ønsker at arbejde, komme på arbejde. Er det tilfældet her? Det, min datter nævnte, hvis man hyrede filippinere og thailændere, vil de måske arbejde loyalt.

Ul: - *Nu kommer vi ind på muligheden for brandfare. I tilfælde af brand kan du ikke komme direkte ud fra dit værelse, da der ikke er en rampe fra din dør, så for at du kan komme ud, skal du helt over til elevatoren, som er langt væk. Hvad tænker du?*

NL: - Den første indskydelse, jeg havde den første dag her, var; *hvad gør jeg i tilfælde af evakuering?* Jeg blev jo ikke instrueret. Da jeg vidste om den slags gennem mit arbejde, havde jeg egentlig regnet med at få fortalt; *"Når du gør det og det, vil du blive evakueret herfra."* Jeg åbnede døren ud fra mit værelse og så, at der var trapper, og jeg er kørestolsbruger.

Ul: - *Du kan ikke uden videre komme ud. Hvilke tanker gør du dig?*

NL: - Hold da op, sikke en omgang omsorgssvigt; *"Værsgo", her er dit værelse, hav det godt."*

Ul: - *Fra en tilstand som hjælpeløs til endnu mere hjælpeløshed. Hvordan vurderer I den farlige situation, han er i?*

HL: - Det er uacceptabelt og ikke betryggende. Han kan ikke gå, og kan ikke sætte sig hurtigt ned. Han kan ikke komme ud, medmindre han kører en stor omvej.

Datteren MB: - Han kan først nå elevatoren ved at dreje, og derfor er den dårligt placeret.

Sønneren: - Hvis min far og hans naboer ikke får den fornødne hjælp, kan det koste dem livet. Det vil være interessant at vide, hvor godt personalet har det på plejehjemmene i Danmark.

Ul: - *Har du andre ting, du gerne vil nævne, som bør forbedres for beboerne på alderdomshjemmet?*

NL: - Mit tøj, som forsvinder. Hvorfor forsvinder de? Min kone afleverer dem ellers med mit navn skrevet på; *Niels Lyberth Katak.*

HL: - Da utallige af hans undertøj er forsvundet, gik jeg for nylig over til en ansat og sagde til pågældende; *Hold da op, de er godt nok små de her, det er ikke*

Niels', det må være en andens. En anden dag ringede jeg til dem og sagde; *Vi kan ikke købe nyt tøj til ham hver måned, jeg er træt af, at de hele tiden forsvinder. I må lede efter dem.* Jeg ved godt, vi ikke er de eneste, der oplever den slags.

Datteren MB: - Min far fryser om natten, jeg ville ellers gerne købe en dyne til ham, men min mor sagde, at den bare vil forsvinde.

Sønnen: - Jeg gav ham en dyne efter at have skrevet navn på den med kæmpe bogstaver.

UI: - *I modtager begge alderspension. Kan I på jeres lønseddel se jeres betalinger til skat og andet?*

HL: - I starten da han flyttede hertil, var der skrevet, hvor mange procent, han blev beskattet for. Når jeg betaler 6.000 kroner til boligen, og når Niels har betalt for at bo her, har vi betalt over 9000 kroner. Jeg får hjælp fra vores børn.

UI: - *Hvad synes du er godt ved at bo på alderdomshjemmet?*

Niels Lyberth griner.

NL: - Efter forlydender, skulle jeg have en god udsigt. På grund af min øjensygdom er jeg ved at blive blind, og det gør, at jeg ikke kan se det selv. Som noget godt kan jeg nævne, at når jeg lærer personalet at kende, kan vi godt grine sammen. Her i rummet Aliikku har jeg det godt med sammenholdet. Der føler jeg, at jeg er iblandt medmennesker. Det er trættende at sidde inde på sit værelse hele tiden. Jeg kan godt lide, når der kommer en ergoterapeut fra kommunen, så jeg derigennem får muligheden for at bruge motionscyklen eller et gangstativ.

UI: - *Helle og jeres børn, har I andre ting, I gerne vil nævne, der bør forbedres?*

HL: - Hans tøj, som skal lægges på hans værelse. Jeg var ellers begyndt at sørge for det selv. Så kommer de med for små kvindestrømper. (Helle kommer med et opgivende suk).

- *Jeg kan godt lide, når der kommer en ergoterapeut fra kommunen, så jeg derigennem får muligheden for at bruge motionscyklen eller et gangstativ.*

Datteren MB: - Det er dyrt at skulle betale for internettet for min far, når vi i forvejen har faste udgifter. Alderdomshjemmet har internetforbindelse. Det ville være godt, hvis de påtog sig en del af ansvaret og gav adgang til alle sådan, så beboerne kan følge med i, hvad der sker i verdenen udenfor alderdomshjemmet. Da der allerede er internetforbindelse, skal der så lidt til for at få det til at fungere. Hvis du tager til Sana eller kommer ind i en anden arbejdsplads, har de forbindelse. Hvorfor kan man ikke gøre det samme her?

Sønnen: - Som minimum burde der være flere tv-kanaler.

UI: - *Har I andre ting, I gerne vil nævne?*

NL med et smil: - Sig, at det skal holde op med at sne.

Datteren MB: - Det er rigtig godt, at I kommer og giver os denne mulighed.

Samtale med en ansat på alderdomshjemmet i Nuuk

Ældretalsmand Inga Egede holdt oplæg om sit arbejde under besøget på alderdomshjemmet, hvor hun også gav ansatte, beboere og deres pårørende mulighed for at tale med hende.

XX er ansat på alderdomshjemmet i Nuuk. Under interviewet nævnes hun som XX, da vedkommende ønsker at være anonym.

Ældretalsmanden Inga Egede står for interviewet af den ansatte, og hun benævnes som UI.

UI: - Kan du komme med en kort forklaring om den afdeling, du arbejder på, såsom hvor mange beboere der er, hvordan adskiller de gamle sig fra hinanden?

XX: - Jeg arbejder i den inderste del af Tungiu (demensafdeling, red.). Siden jeg startede, er jeg ved at vænne mig til, at der ikke længere er døradskillelse mellem indre og ydre Tungiu. Da beboerne i indre Tungiu er demente i sværere grad end dem i ydre Tungiu, har de brug for mere pleje.

UI: - Hvad er indvirkningen på de ældre, da der blev åbnet mellem indre og ydre Tungiu?

XX: - Dem, der bor i den indre, vil gerne have bevarret adskillelsen, men vi gør ikke forskel på den indre og ydre afdeling.

UI: - Blev antallet af personalet nedbragt?

XX: - Der blev ikke ændret på antallet af personalet. Beboerne i den indre ville fortsætte som de plejede at køre.

UI: - Hvad var grundlaget for din beslutning for at arbejde der?

XX: - Sidste år startede jeg som vikar og blev senere ansat.

UI: - *Hvorfor startede du som vikar?*

XX: - Jeg søgte arbejde og ville være vikar i stedet for at ansøge stillinger. Jeg ville vænne mig til jobbet, inden jeg søgte.

UI: - *Arbejder du med noget, der matcher din uddannelse?*

XX: - Jeg var meget i vildrede i starten, da jeg ikke var vant til at arbejde med demente. Jeg blev tilfreds med at være der, da jeg vænnede mig til det og følte, at jeg har det godt med at passe ældre.

UI: - *Var du i tvivl, da du ikke har været igennem kurser omkring pleje af ældre?*

XX: - Jeg var meget i vildrede i starten og skulle vænne mig til det gennem længere tid. Jeg kom selv ind i rutinerne. Det var virkelig dejligt, efter at jeg vænnede mig til det.

UI: - *Fik du noget at vide omkring demente?*

XX: - Jeg har deltaget i kursus omkring demente, da jeg arbejdede i Ippiarsuk. Det var givende, da jeg ingen erfaring havde. I starten var det utrolig svært at arbejde med demente, så tog jeg endnu et kursus om demente, som gav mig mere indsigt og fik mere viden om mit arbejde.

UI: - *Hvor mange kolleger er I i afdelingen?*

XX: - Vi er ofte tre ansatte til ti demente. Vi gør en indsats for at nå de gøremål, vi er sat til. Jeg kan eksempelvis tage mig af dem, der trænger mest til hjælp.

- Når vi er flere, bliver en kollega sendt til en anden afdeling, hvorefter vi kun bliver tre. Vi bliver nødt til at bruge spejl, når vi mader to demente, og der er flere, som trænger til hjælp. Derfor kan det være svært at nå alle gøremål.

UI: - *Hvordan påvirker jeres travlhed de ældre?*

XX: - Det giver uro. De er jo demente, og når vi får travlt, opfører de sig som om de har travlt. Vi gør en indsats for at bevare roen. Det kan til tider tage lang tid med at mada demente. Det kan betyde, at vi bliver nødt til at gå fra nogle, som ikke når at

På grund af stramme arbejdsplaner får nogle af de demente ikke mad nok, og de bliver tyndere og tyndere, fortæller XX.

få mad. Som ansat ærgrer man sig over, at man ikke kan nå at hjælpe dem, der har mest behov for hjælp. Jeg har dage, hvor de demente har travlt, eksempelvis når jeg har bestemte gøremål, så kan der være nogle, som giver anledning til uro. Nogle af dem bliver tyndere og tyndere.

UI: - *Du nævner, at nogle bliver tyndere og tyndere, melder I sådanne situationer?*

XX: - Da jeg som koordinerende medarbejder følte, at jeg måtte melde det, skrev jeg til lederen, for det kan jo ikke fortsætte. Jeg ved ikke, hvad der blev gjort af mit brev.

UI: - *Det betyder, at mangel på personale resulterer i, at nogle ikke får mad. Hvor mange ansatte er der på afdelingen?*

XX: - Vi plejer at være tre på en vagt til ti demente. På aftenholdet er der tre - to på ydre afdeling og en på indre afdeling. Natholdet består af tre, to på ydre afdeling og en på indre. Der er to, der skal mades og to, der skal mades ved hjælp af et spejl (de får mere lyst til at spise, når de kan se sig selv indtage mad, red.) og endelig en, som er blind, og alle har brug for hjælp.

UI: - *Hvad har I af pligter i jeres daglige arbejde på afdelingen?*

XX: - De demente bliver kun badet en gang om ugen. Vi bader dem skiftevis to ad gangen om dagen. Vi bliver nødt til at være to, når vi skal bade beboerne, og så er der en, der skal tage sig af resten af beboerne. Da dem, der ikke bliver badet, kan have skidt eller tisset, vasker vi dem hver morgen og aften. Dem, der har hudproblemer, smører vi med creme hver morgen og aften. Vi er oftest tre. Når vi er flere, bliver vi reduceret. Når beboerne er blevet badet, rydder vi op på deres værelser og tømmer skraldespande.

UI: - *Hvem står for flytningen af medarbejdere?*

XX: - Da behovet i Ippat er større, kan jeg overflyttes fra tid til anden afhængig af om der er en, der kan medicinere. Hvis der ikke er medarbejdere, som kan give medicin, kan der ske flytninger.

UI: - *Hvordan påvirker det dig ved disse flytninger?*

XX: - På arbejdet siger man, at hele huset er en arbejdsplads. Når vi bliver bedt om flytte til en anden afdeling, er vi nødt til at gøre det, men man gør sig sine tanker: *okay, sådan er det bare*. Hvis man ikke er vant til det, kan det være rigtig svært.

UI: - *Hvad er konsekvenserne for beboerne, når du bliver flyttet fra din egen afdeling til en anden?*

XX: - Jeg er ikke sådan (gestikulerer som om hun er lad, red.). De ældre kan godt lide mig. Det eneste, jeg har brug for, er at vænne mig til at arbejde for dem. Det kan være meget svært i starten, når man ikke kender deres behov. Jeg kunne have brug for at blive instrueret, når jeg bliver flyttet. Vi har vænnet os til udtryk som; *"Øv, vi bliver flyttet?"*. Flytningerne før jul startede i forbindelse med spare-runden, som gik ud over lønningen til personalet.

UI: - *Har I tid til at give de demente tid og opmærksomhed?*

XX: - Desværre nej, selvom vi ved, at de har behov for det, kan vi give små 5-10 minutters opmærksomhed. Specielt dem, der har brug for spejl, har virkelig behov for mere. Den ene af dem begyndte

konstant at gå ud. Heldigvis er pågældende stoppet med det. Det ser ud som om, at den pågældende sover hos nogen i byen. Jeg er normalt på den indre afdeling, og når jeg er på den ydre afdeling, kan jeg pludselig blive alene og stå i en situation, hvor jeg siger; *"hvor er pågældende"*, hvorefter en større eftersøgning startes og en af kollegerne pludselig dukker op og siger; *"nå ja, pågældende plejer jo at sove hos nogen"*. Hvor jeg så spørger; *"Gør I ikke noget ved det?"*, hvortil kollegaen svarer; *"pågældende kommer selv tilbage"*. Jeg var et stort spørgsmålstegn, da jeg hørte, at pågældende plejer at sove hos nogen i Nuussuaq. Enkelte personer har kontaktpersoner.

UI: - *Hvad kan du bedst lide at arbejde med i det daglige?*

XX: - Jeg holder meget af at arbejde med de ældre. Jeg føler, at vi på en måde giver hinanden noget.

UI: - *Viser de deres behov?*

XX: - De siger; *"hvis det bare var kun dig, der arbejdede her"*. Når de ældre får behov for et eller andet, kommer det meget an på de nye medarbejders opgaver. Nogen af dem kan have lyst til at gå lidt ud og handle, og nogle ønsker at gå i kirke. Men vi kan ikke dække alles behov på grund af personalemangel.

UI: - *Der er mangel på personale, madning af nogle ældre er begrænset, I bliver flyttet rundt til andre afdelinger og har for stor arbejdsbelastning. Får du lyst til søge andet arbejde på grund af disse omstændigheder?*

XX: - Det kan jeg godt sige. Assistenterne burde kunne bruges særskilt, eksempelvis på ydre afdeling. Der er ellers fordele ved sådan en prioritering. Jeg ville ellers gerne have mødt assistenterne her til morgen og drøfte, hvad vi kan gøre i forhold til medicin, creme og udstyr til kol patienter, som vi på sjette uge fortsætter med at bruge samme recepter på. Vi føler, at vi ikke bliver kontrolleret. Der foreligger ellers planer, men ingen følger op på dem.

UI: - *Hvem har ansvaret for, at der følges op på seksugers planerne?*

XX: - Ledelsen, men opmærksomheden er alt for mangelfuld.

UI: - *Vil du vælge et andet arbejde på grund af sidste forhold?*

XX: - Det kan jeg godt sige. Arbejdet er hårdt, og man kan til tider føle sig ensom. Derfor kan jeg forestille mig at få et andet arbejde. På den indre afdeling, hvor behovet for hjælp er størst, står der ingen steder, at der er behov for assistenter. Vi er kun to medhjælpere, og der bliver brugt ufaglærte som medhjælpere. Det er ellers ønskeligt at kunne møde faglærte. Selvom jeg har haft behov for det, har jeg ikke kunnet have sådanne samtaler.

UI: - *Hvor ofte afholder I møder?*

XX: - Jeg har deltaget i to afdelingsmøder, siden jeg startede sidste år. Møderne ser ud til at være startet op igen i det nye år. Det er rigtig godt, at der er sat datoer for møderne. Jeg er forhåbningsfuld med månedlige møder.

UI: - *Har du nogen ubehagelige pligter i dit daglige arbejde?*

XX: - Jeg har ingen at tale med, da der ikke er assistenter. Det kan være krævende med konstant oplæring, når der er stor udskiftning blandt ufaglært personale. I år stod vi også for oplæring af nye medarbejdere fra en anden afdeling, hvorefter de startede på deres afdeling.

UI: - *Hvordan vil du vurdere din daglige kontakt med beboerne?*

XX: - Vi har meget kontakt med beboerne, men kontakten med de lettere demente kan til tider været meget svingende. De lettere demente kan pludselig blive vrede og kan derfor være svære at regne ud, og når de har behov for hjælp, ønsker jeg at hjælpe dem så meget som muligt. Det er ærgerligt, at man ikke kan nå ind til de mere krævede. Man vil gerne vide; *hvordan skal jeg håndtere dem, hvordan kan vi samarbejde og nå frem til en lige behandling.* Man har tendens til at se dem

som; *"De får noget at spise, så de mangler ikke noget"*. Ved indførelsen af NemID, fik beboerne mulighed for at have kontanter på kontoret. Der er en enkelt beboer, der bliver vred, hvis vedkommende ikke har cigaretter. Så tænker jeg på, hvordan vi kan hjælpe beboeren på bedste vis for at sikre, at beboeren har cigaretter nok til måneden ud. Nu ser det ud som om, at beboeren kommer til at have cigaretter nok til hele måneden.

UI: - *Der kan i visse tilfælde opstå misbrug af de ældres penge, når familien eller en værge får fuldmagt over økonomien – har I observeret noget af det, efter at NemID blev udfaset?*

XX: - De fleste har betalingskort, og som demente kan de ikke selv administrere det. Det er så synd for nogen af dem, når de bliver nødt til at tage til banken for at hæve penge – dårligt gående og lignende. De ældre begyndte selv at hæve penge, da NemID blev udfaset. Familien og værger kan også hæve for dem, eksempelvis ved at lade vedkommendes barn skrive under. På den måde kan barnet selv hæve penge. Det ville være fristende at tjekke om vedkommende hæver penge til sig selv. Nogle af de ældre har det med at blive så gavmilde med penge, selv personalet får tilbudt penge. De kan endda løbe tør for penge i løbet af én dag.

UI: - *Hvor involveret er jeres leder i dette?*

XX: - Hvis nogen har hævet penge eller har været på indkøb, skal byttepengene leveres på kontoret. Det hænder, at vi ikke har været opmærksomme på nogle, som løber tør for penge efter hyppige udbetalinger. Hvis det er sket udenom personalet, er der ikke meget, vi kan gøre.

UI: - *Hvis du skulle nævne noget, som bør rettes op på din afdeling, hvad ville det være?*

XX: - Det er på sin vis mere familien, som styrer de ældres økonomi. Vi styrer økonomien for tre af dem. Det kan være, at det bliver mig, som får ansvaret. Der er en, som begynder at råbe midt om natten ude på gangen og vækker de andre beboere, når han/hun er løbet tør for penge og cigaretter.

UI: - Synes du, der er noget på din arbejdsplads, der bør rettes op?

XX: - Der er nogle af vores hjælpemidler, der er i stykker – loftliftene. De sengeliggende og kørestolsbrugere skal løftes op med loftlift, når de skal bades. Dem, der ikke har brug for dem, bruger dem ikke, mens dem, der har brug for dem, har loftlift på deres værelse, som er i stykker.

UI: - Hvor mange er i stykker?

XX: - Ud af ti er tre i stykker.

UI: - Hvad gør I, når kørestolsbrugere eller dem, der er sengeliggende, skal lade vandet?

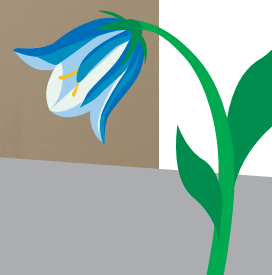
XX: - Det er vanskeligt. Når vi er få på arbejdet, kan vi være nødsaget til at klare tingene alene uden at tage hensyn til vores kroppe. Vi bliver nødt til at være to, når nogen skal bades.

UI: - Hvordan reagerer beboerne, når man ikke kan bruge liften?

KHI: - Der er en, som bliver gal og vanskelig. Vedkommende begynder at slå. Det hænder, at han slår, når vi skifter ble på vedkommende flere gange i løbet af dagen. Vi er to til at tage os af vedkommende, og vi har vænnet os til det.

UI: - Som medarbejder er du blevet slået – og har ikke lift. Hvordan er det?

XX: - De skal jo op af sengen. Hvis de bliver liggende, går det ud over deres blodomløb. Der er en, som er tung og var faldet ned, og liften var i stykker. Så blev vi nødt til at hente og bruge en mobil lift for at kunne løfte vedkommende. Vi skulle ellers bruge liften, da det er nemmere for os. Det er ikke godt med tunge løft, når man er gravid. Jeg var bange for at begynde at bløde.

Datter til en dement:

- Man burde ikke vente så lang tid på at få nogen anbragt

Solveig Kramers far, der er dement og som er dansktalende, bor på alderdomshjemmet i Nuuk. Solveig og hendes storesøster kæmpede i halvanden år på at få deres demente far indskrevet på alderdomshjemmet. Ældretalsmand Inga Egede interviewer Solveig Kramer om kampen for at få en dement indskrevet på alderdomshjemmet. Som interviewer er ældretalsmanden forkortet med UI (ældretalsmand på grønlandsk, red.), og Solveig Kramer er forkortet med SK.

UI: - Kan du fortælle lidt om din far?

SK: - Min far er 91 år, og han kom til Grønland i 1954. Vi flyttede til Nuuk i 1968, hvor han arbejdede som formand i det daværende GTO's entreprenørplads (Grønlands Tekniske Organisation, red.) og kom senere til tegningsarkivet, der senere kom ind under Nationalmuseet. Han var pligtopfyldende og arbejdede, indtil han blev 86 år. Han sejlede i sin båd om sommeren. Vi bemærkede, at han i sine sidste arbejdsår begyndte at ændre adfærd. I 2016 tog han på sommerferie i Danmark. Vi var bekymrede for, at han skulle rejse alene. Det fik vi så bekræftet. Han ringede midt om natten og fortalte, at han var ankommet med tog til Odense, og vi fik ham kørt videre med taxa til Herning, da han gik forvirret rundt i Odense midt om natten. I det øjeblik fik vi bekræftet, at han ikke opførte sig normalt. Vi var bekymrede for, at han skulle være alene i Danmark, og jeg rejste derfor ned til ham. Jeg tog med ham på sommerferie i Danmark de efterfølgende tre år. Hans demens blev mere udtalt, da han var omkring 84 til 86 år. Engang fortalte han, at han var blevet udsat for røveri. Det viste sig, at han havde gemt nogle kontanter og kunne ikke huske, hvor han havde gemt dem. Han begyndte endda at beskyldte sin svoger for at stjæle. Fra da af tog jeg ansvaret for hans økonomi. Han holdt op med at arbejde, og han blev forvirret. Vi skrev ham op til aktivitet på Ippiarsuk. Da han fik rygproblemer tog han til behandling på Sana, og vi fik ham skrevet op på Ippiarsuk, så han kunne del-

Solveig Kramer med sin far Vagn Kramer og storesøster Grethe Kramer Berthelsen. (Privatfoto)

tage i gymnastik. Men henvendelserne til Ippiarsuk blev aldrig til noget; enten var der problemer med bilen eller noget helt andet. Han blev mere og mere forvirret, og han fik hjemmehjælp omkring 2020 og 2021, hvor hjemmehjælpen kom om morgenen og aftenen.

- Han begyndte at gå ud om natten og ringede forvirret, og vi var nødt til at hente ham. Der begyndte at ske mærkelige hændelser, hvor han eksempelvis havde taget komfuret udenfor. Han begyndte at gå i Brugsen for aktivitetens skyld. Så begyndte han at ringe fra Brugsen og sagde; "Jeg ved ikke, hvor jeg er henne, og jeg ved ikke, hvordan jeg kommer hjem". Jeg fortalte ham; "Når du kommer ud, så kan du se busstoppestedet, og så...". Det var så synd for ham. Da hans tilstand blev forværret, og vi var nødt til at hente ham et eller andet sted midt i arbejdstiden, og hans mobil blev væk, så begyndte vi at holde møder med visitationsudvalget med henblik på at få ham indskrevet på alderdomshjemmet.

UI: - Hvordan havde I det, da han fik behov for hjælp?

SK: - Vi var forvirrede, da vi fandt ud af, at han havde behov for hjælp dag og nat. Dengang viste han tegn på adfærd, der er kendetegnende for demente;

Han kunne finde på at ringe fra rundkørslen ved Paarnat og spørge, hvordan han kunne gå over vejen, eller han begyndte at sætte to vinpropper på indersiden af døren, for at ingen skal kunne komme ind. Efter halvanden års kamp, hvor vi holdt møde med visitationsudvalget, fik han plads på alderdomshjemmets aflastningsafdeling.

Ul: - I var bekymrede for ham, da hans demens blev mere og mere udtalt. Hvordan oplevede I årene?

SK: - Det var virkelig hårdt. Heldigvis kunne jeg og min storesøster tale sammen. Hvis vi havde været flere søskende til at tage hånd om ham, var vi nok blevet mere forvirrede. Det var virkelig bekymrende, at han blev mere og mere forvirret. Han kunne åbenbart tage vare på sig selv i de sidste to år, han var hjemme, men han fik mere og mere behov for hjælp det sidste år. Engang, hvor han ikke længere kunne finde ud af, hvordan man bruger vaske-maskinen, så hjalp jeg ham. Da han så mig komme vaskepulver i, spurgte han: "Kommer du så lidt vaskepulver i?". Han kunne selv tage bad, men hans tøj blev mere og mere snavset. Da han var kommet på alderdomshjemmet og han havde taget undertrøjen oveni trøjen, og vi fortalte ham, at undertrøjen skal tages på indenunder trøjen, så spurgte han, hvorfor det skal være sådan.

Ul: - Hvad var det, der gjorde, at han fik plads på alderdomshjemmet efter halvanden år?

SK: - Jeg tror ikke, at der skete noget konkret. Vi tog engang vores far med til mødet i visitationsudvalget. Da han blev spurgt om noget og han svarede noget helt andet, så kunne de se, hvor alvorlig hans demens var. Der meddelte vi også, at det ikke længere var forsvarligt, at han var alene hjemme, og at han gik ud alene.

Ul: - Hvornår kom han på aflastningsafdelingen på alderdomshjemmet?

SK: - Vi var til samtale i november 2021, og han kom på aflastningen kort før jul. Så vi var spændte på, om han ville blive sendt hjem i januar måned, men vi fik meddelelse om, at han kom på demensafdelingen.

Ul: - Der har I været heldige. Hvordan var det at

opleve, at han kunne blive passet dag og nat?

SK: - Det var selvfølgelig virkelig befriende. Han havde mobil dengang, men vi fik den lukket, da han begyndte at ringe midt om natten. Nu har han ikke længere mobil.

Ul: - Det er betryggende for jer, at han nu er på alderdomshjemmet. Hvordan har han det med at være på alderdomshjemmet.

SK: - Han havde selvfølgelig hjemve i starten, men da han rendte ud om natten, ringede personalet til os og meldte hans forsvinden. Vi gik ud om natten for at lede efter ham. Da Brugsen var hans tilholdssted, ledte jeg efter ham deromkring. Jeg fandt ham ved Katuaq mellem bilerne, og han sagde: "Jeg vil gerne hjem."

Ul: - Hvordan oplevede I hans forsvinden?

SK: - Det var ikke betryggende. Nu, hvor der er to ansatte, bliver der holdt mere øje med ham. To dage efter hans 90 års fødselsdag, da jeg kørte en tur med ham ned til kolonihavnen, faldt han og slog hovedet. Han blev forvirret og spurgte mig: "Hvem er du?" Da jeg fortalte ham, at jeg er hans datter, så sagde han, at han ikke har børn, og at han gerne vil have bevis for, at jeg er hans datter. Han sagde også, at han har en søn. Jeg spurgte ham, hvem hans søn er. Han sagde, at det vidste han ikke. Det viste sig, at det var mig, han henviste til. Han sagde, at man da ikke kan hedde Solveig som mand. Det gjorde rigtig ondt. Jeg har to gange været på kursus om demente, og det hjælper på forståelsen over for demente. I dag tackler jeg demente meget bedre. Men han ændrede ikke adfærd over for sit ældste barn, og han spørger, hvordan hun har det. Det er noget med, at de førstefødte børn ikke glemmes af demente.

Ul: - Din far er blevet mere tryk ved at bo på alderdomshjemmet, han render ikke længere ud, han får noget at spise og bliver passet. Han bor på afdelingen for svært demente. Hvordan tror du, det påvirker ham?

SK: - Vi havde det dårligt med at få ham flyttet med det meste af hans tøj, men det var også grænseover-

skridende at skulle gennemgå og sortere alle hans papirer. Vi er jo meget private om den slags ting. Så fandt vi hans notater, hvor han gentagne gange havde skrevet; *"Jeg skal huske at skrive det og det"* og nogle spørgsmål, han havde stillet. Så han har vidst, at han var ved at blive dement, men han skjulte det over for sine omgivelser.

Da vi så hans afdeling første gang, var alt hvidt og så sterilt ud, og folk rendte forvirrede rundt. Sidste forår fik vi ellers at vide, at han ellers havde fået plads på Ippiarsuk. Men vi fik at vide, at hvis han flytter ind på Ippiarsuk, kan han dø af det. Nu har vi accepteret, at han bor på alderdomshjemmet i Nuuk.

Ul: Hvad er det gode ved, at han bor på alderdomshjemmet?

SK: - At der er personale omkring ham 24 timer i døgnet, syv dage om ugen, og at han får mad.

Ul: - Manglen på personale bliver bragt op fra tid til anden. Har I oplevet noget i den stil?

SK: - Man kan mærke, at der er en del ufaglærte blandt personalet. Og der er nogle, som ikke taler dansk, hvor han kan blive forbigået til hans store forvirring, når han eksempelvis spørger, om han kan få noget at drikke. Men selv om loyale ansatte kan han finde på at sige, at vedkommende lyver. Måske vil han på den måde vise, at der ikke bliver vist opmærksomhed over for ham. Hans tøj kan lugte af tis, og han kan have taget tøj på på en mærkelig måde. Han kan eksempelvis have glemt at tage underbukser på, og når man fortæller ham, at han burde have underbukser på, så han undgår at få hårene i klemme, så kan han overrasket sige; *"Nå, så det kan der ske."* Det ser ud som om, der er tisklatter på hans værelse. Så har han plastikblomster på sit værelse, som han vander og siger; *"De holder sig utrolig godt."* Engang ringede en fra personalet og sagde, at han skal have penge på alderdomshjemmet, som kan bruges til at købe kaffe med, når de er ude. Jeg kontaktede kontoret, hvor jeg fik fortalt, at det skal de ikke have. Jeg ved ikke, om der er retningslinier omkring det. Og vi ved heller ikke, hvem der er afdelingsledere og

hvem der er kontaktpersoner. Engang ringede en af de ansatte og sagde, at vi skal huske at tage slik og chips med, fordi min far plejer at hygge sig med dem. En anden ringede og sagde, at vi skal købe en anden type kasse øl, da far ville have andet øl. Jeg måtte fortælle vedkommende; *"Jamen, det er en dement, du taler om."* *"Han har ellers inviteret mig"*, sagde hun så. Der er ingen retningslinier omkring det, og det ville være rart, hvis der blev lavet retningslinier omkring sådanne ting. Da han flyttede på alderdomshjemmet, havde min far kontanter på sig i to omgange. Første gang 1.200 kroner og anden gang, hvor han havde 200 kroner. De forsvandt alle sammen. Nu giver vi ham ikke længere kontanter, og vi har sagt til personalet, at jeg har hans pung, og hvis han får brug for det – hvis de eksempelvis skal på sømandshjemmet – så kan de bare kontakte mig. Så havde han sin egen babermaskine dernede. Den forsvandt også. Vi købte en ny, som først blev lagt i fællesrummet og derefter på et låst sted, men den er også væk.

Ul: - Har du andet at tilføje?

SK: - Det var en stor lettelse, at han flyttede på alderdomshjemmet. Den lange ventetid på halvandet år blev mere og mere fortvivlende. Man burde ikke vente så lang tid på at få nogen anbragt. Jeg skal spørge, om der er nogen form for retningslinier, og om der er en kontaktperson. Det vil være rart at vide. Man ved jo ikke, hvem af de ansatte, man kan tale med. For eksempel kan jeg i dag spørge, om min far har sovet godt. Jeg bliver bare svaret med; *"Det ved jeg ikke"*. Når jeg spørger, om han sover om dagen i stedet for om natten, er der ingen, der ved noget. Og er der nogen retningslinier for, hvad de skal have med, når de flytter ind på alderdomshjemmet. Da min far flyttede ind, var det min storesøster og min niece, der sørgede for indretningen på hans værelse – så han kan huske noget hjemmefra – han kunne godt huske sin sofa. Min far har jo været superintelligent. Demente har det jo med at benægte deres sygdom, men de kan begynde at glemme banale ting, og deres måde at tale på bliver efterhånden ulogisk og usammenhængende.

Hustru til en beboer på alderdomshjemmet:

- Ikke ønskeligt, at loyale ansatte giver op

Helene Jensens mand, Jørgen Jensen, bor på alderdomshjemmet. Helene besøger sin mand mindst fem gange om ugen. Hun har på sine besøg været vidne til svære arbejdsforhold for de ansatte og har efterfølgende skrevet om forholdene til Kommuneqarfik Sermersooq. Hun henvendte sig derefter til Ældretalsmanden vedrørende brevet, hvorefter hun blev interviewet af Ældretalsmanden. I interviewet, der kan læses nedenunder, er Helene Jensens navn forkortet med HJ, og Ældretalsmand Inga Egede er forkortet med UI.

Siden Helene Jensen sendte brevet til Kommuneqarfik Sermersooq, har hun udover et autosvar ikke fået noget svar fra de ansatte. Hun ønsker at fortælle om indholdet i brevet. I brevet tages også

emnet om ledelsesspørgsmål op, som vi vælger at udelade her, fordi de omhandler personfølsomme oplysninger.

HJ: - Jeg har hørt om en nyansat, der sendte live på Facebook, efter at have oplevet, at hun ikke var blevet instrueret, da hun startede. Senere så jeg hele omtalte live-udsendelse.

HJ: - Senere arbejdede en af mine bekendte, som er sygeplejerske på Sana, som nattevagt. Hun blev heller ikke instrueret, da hun startede. Hun måtte på egen hånd finde ud af, om de ældre havde behov for noget. Da hendes vagt sluttede, var der ingen afløsere, og hun måtte fortsætte med at arbejde. Da hendes vagt sluttede, og der fortsat ikke var kommet afløsere, havde hun måttet arbejde 24 ti-

- Det er ikke ønskeligt, at loyale ansatte giver op. For de kan sagtens sige: "Jeg vil ikke arbejde under sådanne forhold", siger Helene Jensen. Her sammen med sin mand Jørgen Jensen, der bor på alderdomshjemmet.

mer i træk. Hun måtte grædende slutte sin arbejdsdag og besluttede, at hun ikke vil arbejde der igen.

HJ: - Efter at have hørt det, besluttede jeg mig for at skrive brevet. Jeg skrev også om min mands dør, der vender ud altanen, der bliver sneet til, så den ikke kan åbnes. Min mand sidder på rullestol. Vi skovlede sneen væk fra hans dør, så han kan slippe ud, hvis der skulle ske noget.

HJ: - Da elevatoren ved Pillorissaavik gik i stykker om foråret eller sommeren, spurgte jeg nogle ansatte; *"Hvordan vil I evakuere beboerne, hvis der skulle ske et eller andet?"* Jeg blev svaret, at de vil evakuere dem gennem altanen.

UI: - *Har I udover manglen på arbejdskraft stødt på problemer, mens din mand har boet på alderdomshjemmet?*

HJ: - Jeg er meget glad for, at min mand kan bo der. De ansatte er loyale og dygtige. Jeg efterlyste reaktion fra arbejdsgiveren, efter at have erfaret den store mangel på medarbejdere, hvor resterende personale så må løbe hurtigere. Du ved, var der en afløser til vedkommende, der måtte arbejde 24 timer i træk? For vi kan jo ikke passe dem i vores eget hjem.

UI: - *Har du andet at tilføje?*

HJ: - Det er ikke ønskeligt, at loyale ansatte giver op. For de kan sagtens sige: *"Jeg vil ikke arbejde under sådanne forhold."*

UI: - *Har du hørt, at der skulle være mangel på arbejdskraft?*

HJ: - Jeg er mest på besøg om dagen, og jeg har ikke bemærket noget særligt. Men nogle gange er der nogen, der siger: *"Jeg er alene og har derfor travlt."* Og der er så mange dernede, som ikke kan klare sig selv.

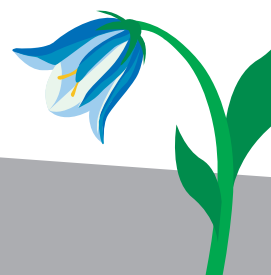
UI: - *Kan din mand spise selv?*

HJ: - Han spiser selv, men der er en anden, der ikke spiser, selvom vedkommende bliver opfordret, så bliver vedkommende hjulpet. Jeg medbringer også noget proteindrik til min mand, og heldigvis kan han lide drikken.

HJ: - Jeg kan være bange for, at der bliver ansat nogle, som ikke kan forstå grønlandsk eller dansk. Grønlænderne skal have den rette omsorg. Nu bruges thailændere som ansatte alle steder.

UI: - *Beboerne får nye bofæller – har du noget at bemærke der?*

HJ: - Nu har min mand fået en bofælle, der råber hele tiden, hvor hun råber: *"Lad være med bare at efterlade mig, når jeg ligger ned, få mig op at sidde."* Hun bliver mere stille, når nogen tager sig af hende. Jeg talte med en ansat, der fortalte, at en ansat havde sagt op, fordi den ansatte var blevet træt af den råbende beboer. Den ansatte har jo andre at tage sig af og kan derfor ikke blive hos den råbende hele tiden. Hvis der blev tilknyttet en støtteperson til den råbende beboer, så vil de andre ansatte kunne tage sig af andre beboere. Hvis børn og unge har mulighed for at få en støtteperson, hvorfor kan man ikke gøre det på alderdomshjemmet? Når kvinden begynder at råbe, så begynder beboere, ansatte og gæster at mistrives. Hvis beboerne kunne få mulighed for at blive hjulpet af en støtteperson en del af tiden, så kunne de ansatte drage omsorg for andre og ikke kun hende.

Underretning om vanrøgt på alderdomshjemmet i Nuuk

Ældretalsmand Inga Egede har på baggrund af sit virke som Ældretalsmand været på observationsbesøg på alderdomshjemmet i Nuuk i uge 3 2023 og har besluttet at gøre brug af muligheden for sin underretningspligt på baggrund af § 32 og § 33 i *Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap*. Omtalte lov kan hentes her:

http://lovgivning.gl/Lov?rid=%7b2698A112-7216-40DC-9405-E182888A5C8A%7d&sc_lang=da-DK

På baggrund af de berørte beboere, der har en varig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse (jf. § 6) finder Ældretalsmanden det som nødvendigt at underrette følgende vanrøgt af beboere:

I afdelingen "Ippat" bor Niels Lyberth (NL), der på grund af sit handicap anvender kørestol og er afhængig af hjælp til toiletbesøg og bad. Alarmklokken på NL's værelse har ikke fungeret i omkring et år, og han er derfor blevet forsynet med en fløjte, som han kan bruge, når han får behov for hjælp. NL er også tidligere blevet forsynet med et alarmur, som havde forbindelse til en vagthavendes mobil. Alarmuret gik også i stykker, da en ansat tabte det i forsøget på at skifte batteriet.

NL har en gang tidligere forgæves alarmeret med sin fløjte om natten, da han skulle på toilettet. Da han ikke blev hørt, besluttede han at bevæge sig ud mod en tilstødende elevator knap ti meter fra hans værelse. NL alarmerede forgæves med fløjten, og da det ikke hjalp, råbte han og spurgte, om nogen kunne høre ham og om der var nogen på arbejde. Da hans anstrengelser ikke hjalp og han begyndte at fryse, forsøgte han at gå tilbage til sit værelse. Desværre kollapsede han ude på gangen, og han kom til sig selv igen ved at en tilkaldt portør forsøgte at få kontakt til ham. Han blev efterfølgende indlagt på sygehuset.

Ældretalsmandens underretning om vanrøgt af fire beboere på alderdomshjemmet i Nuuk skete på baggrund af interviews med tre ansatte, en beboer samt fem pårørende til beboere.

Flere ældre beboere på alderdomshjemmet skulle være forsynet med fløjter. I et interview med NL og hans familie udtrykte både NL og hans datter, at ældre som NL kan have svært ved at benytte fløjten, når de ligger ned og deres lungekapacitet ikke fungerer optimalt på grund af handicap, hjerteproblemer, overvægt m.m.

NL har klaget over en enkelt nattevagt og ønsket, at vedkommende ikke skal holde nattevagt, fordi vedkommende har et høreapparat og derfor ikke kunne høre Niels' alarmeringer den skæbnsvangre nat. Vedkommende nattevagt er fortsat på nattevagtordningen.

NL's stue har en dør ud mod et mindre græsareal, der er indhegnet, men der er ingen rampe fra døren, og NL kan derfor ikke benytte døren i tilfælde af brand på værelset eller på gangen. I tilfælde af brand må NL derfor køre ud mod en tilstødende elevator knap ti meter fra hans værelse og som kun har plads til en enkelt kørestol. Elevatoren kører lang-

somt, og når elevatoren når ned på stueetagen, er der omkring fem meter til nærmeste udgang. Hvis NL skulle være så heldig at nå ned til udgangen og ikke kan lukke døren op, er han nødt til at køre 50 meter til hoveddøren.

I afdelingen **”Tungiu”** bor 19 demente, der er opdelt i to afdelinger. I yderste Tungiu bor ti lettere demente, og i inderste Tungiu bor ni svært demente. Særligt må personalet bruge mange kræfter på at bespise de svært demente, hvor nogle af dem ikke kan spise selv og derfor må bruge spejle eller mades.

I et interview med en medarbejder, XX, i afdelingen Tungiu Ilorleq (inderste Tungiu) har Ældretalsmanden erfaret, at personalet på grund af manglende arbejdskraft nogle gange må efterlade nogle af de svært demente, der end ikke får noget at spise. Den interviewede bekymrer sig om enkelte demente, der bliver tyndere og tyndere. Den interviewede medarbejder har skrevet til lederen i alderdomshjemmet og beskrevet de ældre, der bliver tyndere og tyndere, fordi de ikke får mad nok. Hun har ikke fået tilbagemelding på sit brev. Den ansatte er især bekymret for følgende tre demente, der ikke får mad nok og derfor bliver tyndere og tyndere: XX, XX og XX.

XX har givet tilladelse til, at vedkommendes navn nævnes i nærværende skrivelse, men ønsker at det hemmeligholdes over for hendes arbejdsgiver.

Endvidere fungerer tre loftlifte i afdelingen ikke, og derfor udsættes de ansatte for tunge løft.

I et andet interview med en anden ansat, Kristina Ludvigsen, oplyste vedkommende, at hun som nattevagt for to afdelinger på samme tid kan komme ud for at blive tilkaldt gennem alarmer fra en anden afdeling, mens hun er i gang med at hjælpe en anden beboer (mange beboere bruger ble, sonde, kateter m.m.). Hendes valgmuligheder er enten; ikke at forlade beboeren, som hun er i færd med at hjælpe, eller også kan hun blive nødt til at forlade beboeren, som hun er i færd med at hjælpe og skynde sig hen til den anden afdeling for at se, hvorfor der alarmeres.

Enkelte vagter må arbejde 16 timer i træk. Dette har medført ængstelse blandt personalet, og ældre beboere må vente længere på hjælp.

Den ansatte fortalte også, at digitaliseringen, manglende arbejdskraft samt ansatte, der ikke er vant til at bruge computer har medført, at notatpligten i forhold til de enkelte beboere ikke altid overholdes. Dermed er der mulighed for, at enkelte beboeres helbred bringes i fare.

Den interviewede fortalte endvidere, at en del alarmklokker er i stykker, og at flere beboere er forsynet med fløjter som alarmer.

Desuden kan der være stort sygefravær blandt personalet, hvor enkelte vagter må arbejde 16 timer i træk. Dette har medført ængstelse blandt personalet, og ældre beboere må vente længere på hjælp.

Som det kan læses i nærværende underretning, vanrøgtet omtalte ældre beboere på alderdomshjemmet, og deres sundhed og liv bringes fare. Ældretalsmanden går derfor ud fra, at kommunalbestyrelsen på baggrund af § 36 og i særdeleshed på baggrund af § 36 stk. 3 i *Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap* reagerer i sagen.

Med venlig hilsen...

Niels Lyberth, der efter en blodprop bor på alderdomshjemmet adskilt fra sin kone:

- Jeg kan ikke acceptere at leve adskilt

- Ægtepar lever som et par, og siden vi ikke længere gør det, savner jeg det naturligvis, og jeg har ikke længere mulighed for at vågne op sammen med hende. Jeg vil allerhelst bo med min familie. Hvor ville det have været rart, hvis vi fra starten af havde fået tildelt en handicapbolig, fortæller Niels Lyberth.

Helle og Niels Lyberth vil i år fejre 50-års bryllupsdag. Alligevel bor ægteparret ikke sammen. På grund af mandens handicap, og fordi konen er ængstelig for at passe sin mand, måtte manden flytte på alderdomshjemmet for omkring to år siden, og hustruen fortsætter med at bo i en lejlighed. Det er især hårdt for manden at skulle leve adskilt og bo på alderdomshjemmet.

Niels Lyberth fik en blodprop i hjernen for 31 år siden (læs interviewet på side 7) og blev lam på den ene side af kroppen. Siden dengang har Niels sidet på rullestol, og i 2021 måtte han flytte på alderdomshjemmet.

- Ægtepar lever som et par, og siden vi ikke længe-

re gør det, savner jeg det naturligvis, og jeg har ikke længere mulighed for at vågne op sammen med hende. Jeg vil allerhelst bo med min familie. Hvor ville det have været rart, hvis vi fra starten af havde fået tildelt en handicapbolig, fortæller Niels Lyberth.

Må værne om hovedet

Da Niels Lyberth fik blodprop i hjernen, boede han og hans kone Helle Lyberth i en andelsbolig. Som følge af blodproppen blev den ene side af hans krop lam. Da han skal undgå at slå hovedet og skal værne om det, passede deres bolig i to etager og med trap-

pe ikke længere til Niels' behov som handicappet. Han havde nemlig formået at redde sig selv flere gange fra fald.

- *Hvordan var det at få at vide, at I måtte leve adskilt?*

- Niels var fyldt med vrede og beskyldte mig for, at han måtte flytte hertil (alderdomshjemmet, red.). Han kan ikke forstå, at jeg altid er ængstelig af bekymring. Jeg måtte skyndsomt gå ud og handle ind, fordi jeg var ængstelig for at lade ham være alene, og det kostede at hente hjælp, siger Helle Lyberth, der er Niels' kone og fortsætter:

- Når han begynder at komme med beskyldninger, så føler jeg mig værdiløs og tænker, hvem jeg kan søge hjælp hos. Det er fysisk og psykisk hårdt at være ængstelig. Jeg bliver ængstelig af at have mange tanker; *"Hvad nu, hvis han falder, hvad nu, hvis han falder fra sin seng, og måske falder han om, når han skal på toilettet"*. Vi ønskede virkelig, at han kunne få den rette hjælp.

Blevet mere svagelig

Da kommunens arbejde med at finde en handicapbolig til Niels tog lang tid, var det Helle, som passede sin mand det meste af tiden. Derudover kom hjemmehjælpen om aftenen, for at hjælpe Niels i seng. Og Niels' krop blev efterhånden mere svagelig.

- Jeg kan have svært ved at komme af med afføringen, når jeg sidder ned. Da det skete engang, råbte jeg efter min kone i køkkenet. Da min kone ikke kunne hjælpe mig alene, fik hun hjælp fra naboen og tilkaldte hjælp. Det viste sig, at jeg havde fået for højt blodtryk. Jeg blev indlagt og fik indsprøjtninger og saltrop. Og fra da af blev flytningen hertil så småt påbegyndt.

- Derudover var mine nyrer blevet dårlige og mit syn blev svagere. Kort før jeg fik dårlige nyrer, fandt de ud af, at jeg havde fået cyster ved blæren, der kunne udvikle sig til kræft. Jeg blev overført på intensiv afdeling. Efter behandlingen der, fik jeg fortalt, at mit hjerte næsten var stoppet med at slå flere gange – jeg blev jo født med dårligt hjerte.

Helle og Niels Lyberth vil i år fejre 50-års bryllupsdag, men de har nu boet adskilt i omkring to år.

Da jeg blev indlagt igen den 2. juni, spurgte lægen mig; *"Hvad laver du her?"* Jeg svarede; *"Jeg venter kun på at komme hjem."* Det viste sig, at de allerede var blevet enige om, at jeg skulle flytte ind her på alderdomshjemmet, fortæller Niels.

Accepterer ikke adskillelsen

Niels flyttede ind på alderdomshjemmet, og selv om han har boet der i omkring tre år, kan han ikke vænne sig til det.

- Da jeg er ved fuld bevidsthed og ikke har mistet forstanden, har jeg kampgejst så længe jeg lever. Jeg er nok ikke den eneste, der har et ønske om at komme hjem. Det er udmattende at føle, at døden

kommer nærmere og nærmere. Nej, jeg kan ikke acceptere at skulle leve adskilt, siger Niels Lyberth og fortsætter:

- De fleste af mine naboer er døde. Tre folk, jeg holdt af og som boede deroppe, er døde, og derhenne er flere andre døde. Det er trættende altid at skulle høre beboere jamre og at beboerne dør den ene efter den anden.

Niels vil allerhelst bo hjemme hos sin familie. Og han er sjældent sammen med sin familie, som han ellers helst vil være sammen med.

- Når stedets bil (alderdomshjemmets, red.) er ledig, har vi mulighed for at komme på besøg, men det hører til sjældenhederne. Vi blev kørt i kirke til vores barnebarns konfirmation, og blev kørt hjem igen om eftermiddagen klokken fire. Det ville være godt, hvis vi kunne lykkes med bilen, så han kan komme hjem for en stund. Når vores søn er hjemme, har han mulighed for at komme hjem i kort tid, men efter at have fået vedvarende smerter i kroppen, kan jeg ikke længere have ham hjemme, når jeg er alene, siger Helle Lyberth.

Takkede nej til lejligheder

Niels og hans kone har flere gange fået tilbudt handicapboliger. De fik tilbudt lejligheder, efter at ansatte i kommunen havde været oppe og kigge på deres andelslejlighed.

- Vi fik tilbudt handicapboliger i blok 9 og 3. Det var godt, at de var etplans lejligheder, men de var uden altan, toiletterne var for små, og da lejlighederne ikke var indrettet til handicappede og ikke var tilpasset kørestolsbrugere, var vi ikke tilfredse med dem.

- Da vi anmodede om en handicapbolig for anden gang, fik vi tilbudt en lejlighed ved Ippiarsuk. Min kone besigtigede lejligheden alene, og det viste sig, at lejligheden er beregnet til enlige handicappede. Vi afslog på det kraftigste, for hvordan kan de dog finde på at flytte mig alene? Ved samme lejlighed fik jeg en kørestol fra kommunen, men den var for bred til at få ind ad døren.

- De forsøgte at tildele os en handicapbolig gud ved med hvilke love. Det er respektløst over for os ældre, når de forsøgte at adskille os på den måde. Og de forsøgte endda at lade os betale et depositum på 14.000 kroner for en anvist handicapbolig. Deres service over for mennesker er dårlig. Jeg havde ikke forventet at måtte leve på den måde, fortæller Niels Lyberth.

Håber fortsat

Niels har ikke kun svært ved at acceptere at skulle bo på alderdomshjemmet. Han har også svært ved at vænne sig til maden.

- Jeg og mine kone har været vant til vores egen mad i mange år. Maden her, som jeg ikke er vant til, og som er tilberedt ud fra billigste indkøb og til mange mennesker, er ikke tilfredsstillende. På grund af besparelserne på alderdomshjemmet har jeg i mange år ikke spist lomvier. På grund af besparelserne kan vi ikke få sæsonpræget mad, som vi som grønlændere sætter pris på – og det til trods for, at vi betaler skat, beklager Niels.

Niels har fortsat forhåbninger om at komme til at bo med sin kone igen.

- Vi har erfaret, at kommunen har planer om at bygge boliger på Ceresvej. Hvis der blev bygget boliger, der er tilpasset ældre, vil vi meget gerne flytte. Hvis det ikke kan lade sig gøre, så burde de bygge et alderdomshjem på et fjeld med udsigt mod havet, med et svømmebassin, mulighed for internetforbindelse og flere fjernesynskanaler, siger Niels Lyberth.

Defekte alarmklokker, mangel på arbejdskraft og sygefravær er forhold, som præger hverdagen på alderdomshjemmet i Nuuk. Selv digitalisering, som gerne skulle ende i effektivisering af arbejdsplaner, gør mere skade end gavn på bekostning af beboere. Det er forholdene, som Ældretalsmanden har erfaret på sit orienteringsbesøg på alderdomshjemmet i Nuuk.

I Grønland bruger vi fortsat betegnelsen "alderdomshjem" og udleder nok deraf, at disse hjem er beregnet til aldrende beboere. Desværre viser forholdene på alderdomshjemmene i dag en anden virkelighed – også i Nuuk: Plejekrævende beboere er kommet i overtal, og almindeligt aldrende er kommet i undertal. Ældre, der har fået blodprop i hjernen, demente, psykisk syge, syge patienter, der egentlig skulle være på sygehuset og almindeligt aldrende bor hulter til bulter på alderdomshjemmet i Nuuk.

Der er 46 beboere på alderdomshjemmet, hvor der er ansat 42 plejepersonale. Alligevel er manglen på arbejdskraft til at tage og føle på. Således må en enkelt nattevagt ene mand holde vagt på to afdelinger på samme nattevagt. Dette kan få katastrofale følger for beboerne, hvilket historien om en af beboerne klart dokumenterer.

På grund af manglende vedligeholdelse af alarmklokkerne på alderdomshjemmet, og hvor beboerne er forsynet med fløjter til at alarmere med, måtte førnævnte beboer forgæves alarmere med fløjten og derefter forgæves råbe efter hjælp. Til sidst kollapsede beboeren på det kolde gulv og kom først til sig selv igen, da en tilkaldt portør var i færd med at kalde ham til live. Beboeren blev efterfølgende indlagt på Sana.

Digitaliseringen har også gjort indhug på omsorgen for de ældre på alderdomshjemmet i bogstavelig forstand. De ansatte – faglærte såvel som ufaglærte – har pligt til at rapportere om deres arbejde med de ældre. De faglærte, der er mere vant til at bruge computer, måtte sidemandsoplære ansatte, der er uvante med at anvende computer, og nogle ansatte har ikke tidligere brugt computere. Des-

være fortsætter sidemandsoplæringen for nogle ansatte den dag i dag, hvilket kan være tidskrævende og på bekostning af omsorgen for de ældre. Digitaliseringen, der uden tvivl skulle munde ud i gavnlige resultater, samt de ansattes stramme arbejdsplaner, ender desværre nogle gange i, at den lovpligtige notatpligt ikke overholdes til ugunst for beboerne.

De ansatte må i det hele taget løbe hurtigere på grund af kommunens besparelser. For få ansatte, manglen på arbejdskraft og sygefravær ender nogle gange i, at de tilbageværende vagter må arbejde 16 eller 24 timer i træk. Omsorgen for beboerne indskrænkes yderligere.

Omsorgen for de ældre på alderdomshjemmet i Nuuk er desværre mangelfuld – særligt på afdelingen for demente er følgerne åbenbare; mindst tre demente bliver tyndere og tyndere, fordi de ikke får mad nok at spise på grund af overholdelsen af stramme arbejdsplaner.

Ældretalsmanden har efterfølgende lavet underretning om vanrøgt af fire beboere på baggrund af en samtale med en beboer, tre ansatte og fem pårørende til beboere. Alderdomshjemmet skulle været det sted, hvor der drages omsorg for beboerne dag og nat. Desværre er det ikke tilfældet. Beboerne forsømmes i sådan en grad, at nogle af dem ikke får mad nok.

Beboerne på alderdomshjemmet lider en krank skæbne. Og hvis Kommuneqarfiik Sermersooq ikke griber ind, vil de dårlige arbejdsforhold, der resulterer i manglende omsorg for beboerne, fortsætte.

